

Tri dijaloga

Empatička interakcija roditelja i djeteta

UVOD

Ključ kvalitetne brige i utjecaja na djetetov rast i razvoj jest roditeljska **empatija** s djetetovim stanjima i **usklađivanje** s njegovim potrebama i inicijativom.

Empatija ili suosjećanje je sposobnost da razumijemo i osjećamo ono što razumije i osjeća druga osoba te da to razumijevanje i pokažemo. Indijska uzrečica kaže da je empatija "hodanje u tuđim mokasinama". Empatija je važna jer olakšava komunikaciju s drugim ljudima, a osobito je važna u komunikaciji između odraslih i djece.

Da bi roditelj uspješno komunicirao s djetetom, on treba moći razumjeti što dijete misli i osjeća. **Sposobnost roditeljeva usklađivanja i reagiranja na djetetove potrebe i inicijativu temelj je kvalitetne brige o dobrobiti djeteta.**

Roditelj koji prepoznaje i usklađuje se s djetetovim potrebama, omogućuje djetetu razvijati osjećaje kako drugi ljudi mogu i žele suosjećati s njim. Taj se osjećaj razvija oko 8. mjeseca i nastavlja se oblikovati bliskim odnosima s drugim ljudima tijekom cijeloga života. Ukoliko se pak roditelji ne usklađuju s djetetom, to za dijete može biti izrazito uznemiravajuće i dugoročno štetno. Naime, ako roditelj konstantno ne uspijeva pokazati empatiju za emocije koje dijete pokazuje – radost, plač, potrebu za maženjem – dijete prestaje pokazivati, pa čak i osjećati te emocije. Na taj se način može iz djetetova repertoara za bliske odnose izbrisati cijela lepeza emocija, posebice ako se tijekom djetinjstva uporno obeshrabruje razvoj i iskazivanje tih emocija.

Usklađivanje roditelja s djetetom uspostavlja se empatičkom interakcijom od početka njihovog odnosa. Kako se dijete razvija i kako se veza produbljuje, **emocionalni** dijalog između roditelja i djeteta postaje sve bogatiji, za dijete i njegov razvoj sve poticajniji i sve više usmjeravajući. Dijete počinje samo tražiti uključivanje roditelja u svoje akcije s predmetima koji ga okružuju, tražiti i shvaćati značenje pojava oko sebe; postaju mu potrebni pomoć i vođenje u planiranju i izvođenju različitih ideja i pothvata. Postupno, kako se djetetovi horizonti šire, roditelji počinju usmjeravati njegovo ponašanje uputama, pravilima i granicama sve dok se dijete ne osamostali te usvoji djelotvorne i društveno prihvatljive načine ponašanja.

Takav razvojni pristup interakciji roditelja i djeteta može se opisati **trima različitim tipovima dijaloga** koji se razlikuju po sadržaju komunikacije roditelj – dijete, tj. po porukama koje primarno roditelj šalje djetetu. U prvome, to je izražavanje emocija, u drugom prenošenje značenja, a u trećem usmjeravanje ili regulacija ponašanja. Ono što bi trebalo biti **zajedničko svim tipovima dijaloga jest empatijsko razumijevanje djeteta** i njegova stanja te usklađivanje s njime.

Svi ovi dijalozi započinju rano, ovim redom te se nastavljaju, međusobno isprepliću i nadograđuju, a to jesu:

- I. **Emocionalni dijalog** – stvaranje duboke veze i prihvaćanja – razvijanje privrženosti
- II. **Spoznajni dijalog** – pomaganje djetetu u otkrivanju i razumijevanju svijeta – posredovanje značenja
- III. **Usmjeravajući dijalog** – usmjeravanje djetetova ponašanja – regulacija k samoregulaciji.

(Karsten Hundeide. International Child Development Programmes, www.icdp.info)

